

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 191/2019-120

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom pojednávaní 26. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Mojmíra Mamojku prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť mesta Prievidza, Námestie slobody 14, Prievidza, IČO 00318442, zastúpeného advokátskou kanceláriou POLÁČEK & PARTNERS s. r. o., Hurbanovo námestie 1, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. ICLic. Pavol Poláček, LL.M., M.A., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Cob 165/2017 z 27. októbra 2017, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo mesta Prievidza podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Cob 165/2017 z 27. októbra 2017, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, **p o r u š e n é b o l o .**

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Cob 165/2017 z 27. októbra 2017 **z r u š u j e** a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je p o v i n n ý uhradiť mestu Prievidza trovy konania v sume 806,01 € (slovom osemstošesť eur a jeden cent) na účet advokátskej kancelárie POLÁČEK & PARTNERS s. r. o., Hurbanovo námestie 1, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 191/2019-27 z 21. mája 2019 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť mesta Prievidza, Námestie slobody 14, Prievidza, IČO 00318442 (ďalej aj „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Cob 165/2017 z 27. októbra 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ ako územný, samosprávny a správny celok a právnická osoba – akcionár obchodnej spoločnosti Prievidzské tepelné hospodárstvo, a. s. (ďalej len „PTH“), vystupoval v procesnom postavení žalobcu v konaní o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia na Okresnom súde Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) vedenom pod sp. zn. 10 Cb 82/2017. Z ústavnej sťažnosti ďalej vyplýva, že PTH je strategickým podnikom založeným pre účely podnikania v oblasti výroby a rozvodu tepla v meste Prievidza a sťažovateľ je akcionárom s 51 % podielom a minoritným akcionárom

PTH (49 %) je spoločnosť Hornonitrianske bane Prievidza, a. s. Podľa stanov spoločnosti PTH má jej predstavenstvo troch členov: zástupca sťažovateľa, zástupca Hornonitrianskych baní Prievidza, a. s., a spoločný zástupca oboch akcionárov. Funkcia predsedu predstavenstva patrí zástupcovi Hornonitrianskych baní Prievidza, a. s.

3. Sťažovateľ v konaní pred okresným súdom tvrdil, že žalovaný (predseda predstavenstva PTH a riaditeľ PTH v jednej osobe [REDACTED]) nekonal za spoločnosť PTH tak, ako mu to prikazujú stanovy, spôsob konania zapísaný v obchodnom registri a príslušné zákony, ale konal za spoločnosť PTH sám.

4. Okresný súd uznesením č. k. 10 Cb 82/2017-130 z 12. mája 2017 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) rozhodol o návrhu sťažovateľa tak, že žalovaný je povinný zdržať sa akéhokoľvek konania na základe poverenia z 22. apríla 2015, ktorým bol poverený, aby samostatne konal a podpisoval za spoločnosť PTH navonok, ako aj dovnútra, že žalovaný je povinný zdržať sa akéhokoľvek konania na základe dohody o splnomocnení z 22. apríla 2015, ktorou bol splnomocnený, aby samostatne konal a podpisoval za spoločnosť PTH navonok, ako aj dovnútra, a vo zvyšku (v časti zdržania sa konania na základe dodatku k pracovnej zmluve) okresný súd návrh sťažovateľa na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

5. Okresný súd dospel k záveru, že poverenie z 22. apríla 2015 bolo účelovým obchádzaním stanov spoločnosti PTH a vôle jej akcionárov, že je pre rozpor so zákonom a pre obchádzanie zákona absolútne neplatným právnym úkonom a ďalšie konanie žalovaného na základe tohto poverenia by potenciálne mohlo spôsobiť spoločnosti PTH priamu škodu v dôsledku neplatnosti právnych úkonov urobených žalovaným na základe označeného poverenia a že už aj v súčasnosti spôsobuje právnu neistotu zúčastnených subjektov. Okresný súd ďalej k povereniu z 22. apríla 2015 uviedol, že sťažovateľ osvedčil, že žalovaný dlhodobo a opakovane koná v mene spoločnosti PTH na základe predmetného poverenia, a že rovnako osvedčil, že sa ako majoritný akcionár spoločnosti PTH dlhodobo snažil o nápravu predmetného nezákonného stavu, avšak v rámci orgánov tejto spoločnosti sa mu nepodarilo zjednať nápravu. K dohode o splnomocnení z 22. apríla 2015 okresný súd

uviedol, že aj toto splnomocnenie má fakticky i právne povahu generálneho splnomocnenia. Okresný súd ďalej uviedol, že stanovy spoločnosti PTH určujú, že v mene spoločnosti musia konať najmenej dvaja členovia predstavenstva a že nie je prípustné, aby dvaja členovia predstavenstva udelili všeobecnú plnú moc na zastupovanie len jednému z nich. Okresný súd doplnil, že nariadením neodkladného opatrenia sa nevytvorí nenávratný stav a ani sa neprimeraným spôsobom nezasiahne do existujúcich právnych vzťahov, len sa zjedná náprava existujúceho nezákonného stavu a vytvoria sa podmienky na zákonný postup do budúcnosti.

6. Proti uzneseniu okresného súdu v časti, v ktorej bola žalovanému uložená povinnosť zdržať sa akéhokoľvek konania na základe poverenia z 22. apríla 2015, a taktiež v časti, v ktorej bolo žalovanému uložené zdržať sa akéhokoľvek konania na základe dohody o splnomocnení z 22. apríla 2015, podal odvolanie žalovaný.

7. Krajský súd napadnutým uznesením rozhodol, že uznesenie okresného súdu v znení doplnujúceho uznesenia č. k. 10 Cb 82/2017-235 z 26. júna 2017 v napadnutej časti mení tak, že návrh žalobcu (sťažovateľa) na nariadenie neodkladného opatrenia zameiata.

8. Krajský súd dospel k záveru, že sťažovateľ nepreukázal vo vzťahu k žalovanému existenciu konkrétneho nároku, ktorý by bolo možné uplatňovať v súdnom konaní, resp. ktorému je nutné poskytnúť ochranu. Ďalej konštatoval, že k zmene obsahu záväzkových vzťahov založených spoločnosťou PTH ako zamestnávateľom a žalovaným ako zamestnancom došlo na základe podania tretej osoby (sťažovateľa ako akcionára PTH, pozn.), ktorá nie je účastníkom tohto právneho vzťahu, a k zmene obsahu záväzkového vzťahu došlo bez toho, aby sa spoločnosť PTH mala možnosť vyjadriť v súdnom konaní, resp. bez toho, aby jej bolo doručené uznesenie okresného súdu. Akceptovaním tohto postupu by podľa názoru krajského súdu ktorýkoľvek akcionár spoločnosti mohol žiadať, aby súd nariadením neodkladného opatrenia uložil povinnosť fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá uzatvorila so spoločnosťou zmluvu. Pritom by stačilo, aby akcionár uviedol, že plnením zmluvy môže byť akcionárovi spôsobená ujma, resp. že spoločnosti môže vzniknúť škoda. Súd by takýto návrh prijal a nariadil by neodkladné opatrenie

bez ohľadu na to, že akcionár nebol účastníkom tohto právneho vzťahu. Krajský súd taktiež poukázal na to, že akcionári sa zúčastňujú na riadení spoločnosti prostredníctvom valného zhromaždenia. Akcionár má právo zúčastniť sa na valnom zhromaždení, hlasovať na ňom, požadovať na ňom od predstavenstva informácie a vysvetľovania, uplatňovať návrhy. Tieto štyri oprávnenia sú základnou pomocou, ktorou akcionár uplatňuje svoj vplyv na spoločnosť. Na základe uvedeného dospel krajský súd k záveru, že žalobca (sťažovateľ) nebol aktívne vecne legitimovaný na podanie predmetného návrhu na vydanie neodkladného opatrenia, keďže nebol účastníkom právneho úkonu, z ktorého návrh na neodkladné opatrenie odvíjal.

9. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že argumentácia krajského súdu v napadnutom uznesení odporuje zmyslu a účelu príslušných ustanovení zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) a zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“).

10. Sťažovateľ tvrdí, že bol aktívne vecne legitimovaný na podanie predmetného návrhu, pretože žalovaný koná ako „jednoosobový štatutárny orgán“, nie ako zamestnanec. Žalovaný obchádza spôsob konania za spoločnosť tým, že ho „maskuje“ ako výkon pracovnoprávneho vzťahu. K tomuto sťažovateľ dopĺňa, že žalovaný obchádza aj jeho záujmy ako akcionára na riadnom a zákonnom riadení spoločnosti. Napokon k tejto svojej námietke uvádza, že svoju aktívnu vecnú legitimáciu neodvodzoval od účasti, resp. neúčasti na právnych vzťahoch, pretože táto jeho legitimácia vyplýva priamo z Obchodného zákonníka, konkrétne z právneho záujmu akcionára na tom, aby bola pôsobnosť členov predstavenstva vykonávaná s náležitou starostlivosťou, v súlade so zákonmi a internými dokumentmi a aby spoločnosti nebola spôsobená škoda. Medzi sťažovateľom ako akcionárom obchodnej spoločnosti PTH a členmi predstavenstva teda existuje priamy hmotnoprávny vzťah vyplývajúci z príslušných ustanovení Obchodného zákonníka, a to predovšetkým z § 191 ods. 1, § 194 ods. 1 a 5 Obchodného zákonníka.

11. Sťažovateľ tvrdí, že poverovacie dokumenty z 22. apríla 2015 (poverenie a dohoda o splnomocnení) majú charakter generálnej plnej moci, ktorá žalovaného splnomocňuje na samostatné konanie za PTH, a to v neobmedzenom rozsahu. Uvedené je však v rozpore s ustanoveniami zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a Obchodného zákonníka. K tomuto sťažovateľ poukazuje na judikatúru ústavného súdu i Najvyššieho súdu Českej republiky, ako aj na odbornú literatúru.

12. Sťažovateľ ďalej namieta, že krajský súd v napadnutom uznesení uviedol nesprávny záver o rozsahu poverovacích dokumentov, keďže v prípade týchto dokumentov ide o generálne splnomocnenie, a nie o splnomocnenie na činnosti, ktoré sú v nich presne uvedené. Krajský súd mal podľa názoru sťažovateľa taktiež pochybiť v tom, že skúmal jeho aktívnu vecnú legitimitáciu a tá nie je procesnou podmienkou.

13. Napokon sťažovateľ poukazuje na „*zmätočné a nesúvisiace úvahy*“ krajského súdu týkajúce sa možnosti zamietnutia skutkovo osvedčeného a preukázaného nároku s poukazom na nárok, ktorý osvedčený nebol.

14. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti sumarizuje, že návrhom na vydanie neodkladného opatrenia sa domáhal iba toho, aby žalovaný ako predseda predstavenstva PTH konal v súlade so stanovami spoločnosti, zápisom v obchodnom registri a v súlade so zákonom.

II.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a ďalšie podanie sťažovateľa

15. K opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sa vyjadril predseda krajského súdu, ktorý uviedol, že krajský súd sa pridržiava odôvodnenia napadnutého uznesenia. Zároveň uviedol, že krajský súd netrvá na ústnom prerokovaní veci pred ústavným súdom.

16. K opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sa vyjadril aj [REDAKOVANÉ] (žalovaný v konaní pred všeobecnými súdmi) ako zúčastnená osoba. Poukázal na to, že ústavná sťažnosť nie je dôvodná, pretože v skutočnosti predstavuje opravný prostriedok proti napadnutému uzneseniu vo forme dovolania, ktoré v tejto veci nemožno podať, že je nepreskúmateľná, pretože sťažovateľ v jej petite označil iba články ústavy, nie však konkrétne práva nimi zaručené, že sťažovateľ ignoruje ustálenú judikatúru v oblasti uplatňovania práv akcionármi, ignoruje dôkazy a zavádza ústavný súd a že ho uplatnenou ústavnou sťažnosťou a inými podaniami na súdoch obťažuje a šikanuje.

17. Ďalej poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obdo 28/2017 z 26. júna 2018 a sp. zn. 3 Obdo 24/2018 z 15. októbra 2018, ktorý mal rozhodnúť, že na základe poverenia je riaditeľ [REDAKOVANÉ] oprávnený konať v mene spoločnosti PTH.

18. Zúčastnená osoba zdôrazňuje, že z Obchodného zákonníka ani z iného právneho predpisu nevyplýva žiadne obmedzenie, ktoré by zakazovalo, aby tá istá osoba zastávala funkciu člena štatutárneho orgánu spoločnosti, ako aj neštatutárnu funkciu v spoločnosti. Taktiež zdôrazňuje, že v danom prípade nejde o generálne splnomocnenie.

19. Sťažovateľ v reakcii na vyjadrenie odporcu a vyjadrenie zúčastnenej osoby poukazuje na to, že údajnú absenciu hmotnoprávneho vzťahu nemožno vyvodiť z neúčasti sťažovateľa na uzatvorení poverovacích úkonov. Je potrebné prihliadať na to, (i) kto v danej situácii porušil svoju povinnosť, (ii) vo vzťahu ku komu a (iii) čo bol následok. Hmotnoprávny vzťah sťažovateľa a predsedu predstavenstva existuje. Povinnosť členov predstavenstva riadiť spoločnosť podľa stanov a zákona vyplýva priamo z ustanovení Obchodného zákonníka, konkrétne z § 181 a § 197, § 182 a § 194 ods. 5 tohto zákona. Akcionár má na uvedenom bezprostredný právny aj ekonomický záujem.

20. Sťažovateľ zdôrazňuje, že [REDAKOVANÉ], riaditeľ PTH, má dohodnutú takú náplň práce, resp. také poverenie na konanie, ktoré je identické s výkonom funkcie predstavenstva.

21. Sťažovateľ k argumentu, že spoločnosť PTH nemala možnosť vyjadriť sa k vydanému neodkladnému opatreniu podotýka, že podľa § 331 ods. 1 CSP sa k vydanému neodkladnému opatreniu nepodáva vyjadrenie, ale je možné proti nemu podať odvolanie. Navyše, neodkladné opatrenie nesmerovalo proti spoločnosti PTH, ale proti predsedovi predstavenstva.

22. Krajský súd podľa sťažovateľa nevzal do úvahy základný dôvod na podanie návrhu na vydanie neodkladného opatrenia, a to, prečo sťažovateľ použil práve tento inštitút. Neodkladné opatrenie bolo jediným možným spôsobom bezodkladného riešenia situácie, keďže ju nebolo možné napraviť vnútri spoločnosti. Vydaním neodkladného opatrenia sa nijakým výrazným spôsobom nezasiahlo do práv tretích osôb. Kto sa tvári ako „poškodený na právach“, je predseda predstavenstva a zamestnanec v tej istej osobe, ktorý bol však prvý, kto porušil svoju povinnosť konať podľa zákona a stanov.

23. Sťažovateľ zároveň ústavnému súdu oznámil, že trvá na ústnom pojednávaní v tejto veci. Ústavný súd preto nariadil pojednávanie na 29. október 2019 so začiatkom o 14.00 h, o čom riadne a včas informoval účastníkov konania a zúčastnenú osobu.

III.

Verejné ústne pojednávanie

24. Dňa 29. októbra 2019 sa pred ústavným súdom vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľa konalo verejné ústne pojednávanie, ktorého sa zúčastnil sťažovateľ spolu s jeho právnym zástupcom. Krajský súd a zúčastnená osoba svoju neúčast' na verejnom ústnom pojednávaní vopred ospravedlnili.

25. Sudca spravodajca v úvodnej časti pojednávania oboznámil prítomných s priebehom doterajšieho konania vrátane konania pred ústavným súdom.

26. Sťažovateľ rekapituloval obsah ústavnej sťažnosti a zdôraznil, že napadnutým uznesením mu v konečnom dôsledku bolo odopreté právo na prístup k súdu. Ďalej poukázal

na to, že problémy v akciovej spoločnosti vznikli po predaji podielu nemeckým akcionárom Hornonitrianskym baniam Prievidza, a. s.

27. Keďže námietky sťažovateľa uvedené na verejnom ústnom pojednávaní korešpondovali s námietkami, ktoré podrobne rozpísal vo svojej ústavnej sťažnosti, ústavný súd nepovažuje za potrebné citovať slová sťažovateľa prednesené na ústnom verejnom pojednávaní.

28. Na otázky členov senátu sťažovateľ odpovedal, že sa vzniknutú situáciu opakovane snažil riešiť cez valné zhromaždenie i dozornú radu, avšak bezúspešne. Na otázku ku vzniknutej škode sťažovateľ poukázal na to, že napríklad uskutočnené cenové konania sú absolútne neplatné. Pokiaľ ide o iné aktuálne spôsoby riešenia vzniknutej situácie, sťažovateľ potvrdil, že táto jeho ústavná sťažnosť je posledným pokusom o nápravu a že v danej veci neprebíha žiadne iné konanie.

29. Po záverečnom slove sťažovateľa ústavný súd odročil verejné ústne pojednávanie na 26. november 2019 na 14.30 h pre účely vyhlásenia rozhodnutia.

IV.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

30. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

31. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

32. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

33. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

34. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

35. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy; III. ÚS 331/04, III. ÚS 156/06, II. ÚS 442/2014).

36. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04). Ak ide o argument, ktorý je vo veci rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06, IV. ÚS 279/2018).

37. Ústavný súd stabilne judikuje, že všeobecný súd by nemal byť vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení nekoherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež

na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 402/08).

38. Pokiaľ ide o arbitrárnosť a zjavnú neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov, tie sú najčastejšie dané rozporom súvislosti ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 623/2017, III. ÚS 60/2018, I. ÚS 264/2019).

39. Okrem nedostatočne odôvodnených rozhodnutí všeobecných súdov ústavný súd ako ústavne nesúladne (porušujúce základné práva) hodnotí aj také ich rozhodnutia, ktoré síce môžu vykazovať rozsiahle dôvodenie, avšak ktorými boli normy podústavného práva interpretované v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti v dôsledku napr. už spomínaného prílišného formalizmu (IV. ÚS 192/08, IV. ÚS 1735/07, I. ÚS 26/2010), pričom tento prístup možno nájsť aj v judikatúre Ústavného súdu Českej republiky (porovnaj III. ÚS 150/99), ktorý judikoval, že prílišný formalizmus pri výklade právnych noriem vedúci k extrémne nespravodlivému záveru potom znamená porušenie základných práv (IV. ÚS 1735/07). Spravodlivosť je totiž kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu ústavnú povinnosť hľadať také riešenie súdnej právnej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako nesúladne s princípom spravodlivosti a popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení (I. ÚS 26/2010). Ústavný súd považuje za samozrejmé a určujúce, že vždy je potrebné vychádzať z individuálnych, teda na konkrétnych zisteniach založených rozmerov každej súdom prejednávanej veci. Mnohé prípady a ich špecifické okolnosti môžu byť komplikované a netypické; to však nezabavuje všeobecné súdy povinnosti urobiť všetko pre nájdenie spravodlivého riešenia, akokoľvek sa to môže javiť zložité (I. ÚS 118/2013).

40. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie, ako aj postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

V.1 K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením

41. Ústavný súd konštatuje, že sporným medzi sťažovateľom a krajským súdom je v prvom rade ich názor na to, či sťažovateľ ako (väčšinový) akcionár PTH môže svoj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia smerovať priamo proti [REDAKOVANÉ], predsedovi predstavenstva PTH a riaditeľovi PTH v jednej osobe, keď tento podľa názoru sťažovateľa svojím konaním úmyselne obchádza stanovy, zápis v obchodnom registri i samotný zákon (Obchodný zákonník).

42. Krajský súd v napadnutom uznesení dospel k záveru, že ak sťažovateľ, akcionár PTH, nebol účastníkom právnych úkonov uzatvorených medzi PTH a [REDAKOVANÉ], nemá aktívnu vecnú legitimáciu na podanie návrhu na vydanie neodkladného opatrenia. Navyše, v okolnostiach danej veci je podľa názoru krajského súdu potrebné zohľadniť i to, že prípadným nariadením neodkladného opatrenia by sa [REDAKOVANÉ] zakázalo vykonávať pracovnú pozíciu riaditeľa PTH, a tiež to, že samotné PTH sa nemohlo k neodkladnému opatreniu vyjadriť.

43. Sťažovateľ, naopak, tvrdí, že žalovaný koná ako „jednoosobový štatutárny orgán“ PTH, nie ako jeho zamestnanec. Predseda predstavenstva podľa sťažovateľa obchádza spôsob konania za spoločnosť PTH tým, že ho maskuje výkonom pracovnoprávneho vzťahu. Predseda predstavenstva svojím nezákonným samostatným konaním obchádza aj záujmy sťažovateľa ako väčšinového akcionára a záujmy spoločnosti ako takej na jej riadnom a zákonnom riadení. Aktívna vecná legitimácia sťažovateľa vyplýva priamo z Obchodného zákonníka, a to z právneho záujmu akcionára na tom, aby bola pôsobnosť členov predstavenstva spoločnosti PTH vykonávaná s náležitou

(odbornou) starostlivosťou, v súlade so zákonmi a internými dokumentmi spoločnosti PTH, tak, aby nespôsobila spoločnosti PTH škodu, resp. aby neohrozila záujmy spoločnosti PTH alebo akcionára. Medzi sťažovateľom ako akcionárom a členmi predstavenstva spoločnosti PTH teda existuje priamy hmotnoprávny vzťah založený viacerými ustanoveniami Obchodného zákonníka.

44. Ústavný súd skôr, než pristúpi k posúdeniu postupu a právnych záverov krajského súdu vyjadrených v napadnutom uznesení, opätovne zdôrazňuje výnimočnosť jeho zasahovania do rozhodnutí o neodkladných opatreniach (predtým o predbežných opatreniach), čo však neznamená, že tieto sú úplne mimo rámca jeho ústavnoprávneho prieskumu. Ústavný súd už mimoriadne pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach, a to v ojedinelých prípadoch charakterizovaných výnimočnými okolnosťami veci, kde v situácii zistenia zjavného rozporu s princípmi spravodlivého procesu rozhodol aj o porušení práv sťažovateľov (napr. III. ÚS 169/2010).

45. Navyše, pokiaľ ide o tento prípad, krajský súd v napadnutom uznesení poukázal na to, že sťažovateľ žiadal o vydanie neodkladného opatrenia bez časového obmedzenia s tým, že nepodá vo veci samej žalobu. Takýto návrh na nariadenie neodkladného opatrenia má účinky, akoby bol žalobca úspešný v súdnom konaní na základe podanej žaloby. Aj sám sťažovateľ na verejnom ústnom pojednávaní poukázal na to, že napadnutým uznesením mu v konečnom dôsledku malo byť odňaté právo na prístup k súdu.

46. Ústavný súd tiež poukazuje na rozdielnosť bývalej právnej úpravy predbežných opatrení a súčasnej právnej úpravy neodkladných opatrení. Inak povedané, prijatím Civilného sporového poriadku sa zmenila koncepcia právnej úpravy predbežných opatrení podľa Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorej bolo cieľom predbežných opatrení dočasne upraviť pomery účastníkov konania a následne rozhodnúť vo veci samej, resp. cieľom bolo eliminovať ohrozenie budúcej exekúcie. Nová právna úprava upúšťa od doterajšej koncepcie predbežnosti poskytovanej ochrany, pretože po nariadení navrhovaných opatrení nemusí nevyhnutne nasledovať konanie vo veci samej. Podľa § 336 ods. 1 CSP môže súd pri nariadení neodkladného opatrenia pred začatím konania vo výroku

uznesenia uložit' navrhovateľovi povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci samej. Ak je predpoklad, že neodkladným opatrením možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami, súd túto povinnosť neuloží. Nová právna úprava pripúšťa nariadenie neodkladného opatrenia, ktorého obsah by bol totožný s výrokom vo veci samej (§ 330 ods. 2 CSP), na rozdiel od úpravy podľa Občianskeho súdneho poriadku, pri ktorej dočasnosť predbežných opatrení až na výnimky zásadne vylučovala možnosť takého výroku, ktorý by bol obsahovo totožný s výrokom vo veci samej (m. m. II. ÚS 90/2018).

47. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že právo na spravodlivé súdne konanie, resp. právo na spravodlivosť znamená, že všetky súdy ako justičné orgány demokratického a právneho štátu majú povinnosť pri interpretácii zákonov zabrániť faktickému odopretiu spravodlivosti. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že sporovej strane, resp. účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite a výklad a používanie zákonných ustanovení príslušných procesných predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo sporových strán (účastníkov konania) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Všeobecný súd musí teda vykladať a používať ustanovenia procesných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v civilnom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov sporových strán, resp. účastníkov konania (m. m. I. ÚS 119/07).

48. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia konštatuje, že v ňom prezentovaný výklad krajského súdu pôsobí v rámci konkrétnych okolností prípadu príliš plocho a formalisticky, bez dostatočného zohľadnenia cieľa právnej úpravy a posúdenia okolností prípadu a ďalšie podporné argumenty krajského súdu o zákaze vykonávať pracovnú pozíciu riaditeľa spoločnosti a o nemožnosti spoločnosti PTH vyjadriť sa k neodkladnému opatreniu nič nepridávajú na jeho presvedčivosti, skôr naopak. Pozornosti ústavného súdu taktiež neušla vnútorná nekonzistentnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia, resp. právnych názorov, ktoré sú v ňom obsiahnuté. Pritom právo

na spravodlivý proces vyžaduje, aby rozhodnutia súdu boli zdôvodnené a presvedčivé. Odôvodnenie rozhodnutia je tak aj zárukou toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny.

49. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ v konaní pred všeobecnými súdmi neodvodzoval svoju aktívnu vecnú legitimáciu na podanie návrhu na vydanie neodkladného opatrenia zo svojej prípadnej účasti na predmetných právnych úkonoch, čo napokon vyplýva aj z uznesenia okresného súdu. Okresný súd dospel v danej veci k záveru, že člen predstavenstva síce môže byť súčasne zamestnancom (riaditeľom) spoločnosti, avšak pracovná náplň riaditeľa sa nesmie prekrývať s výkonom činnosti štatutárneho orgánu. V dôsledku uvedeného považoval okresný súd poverenie za účelové obchádzanie stanov spoločnosti PTH, a teda vôle jej akcionárov. Podľa názoru okresného súdu je také poverenie pre rozpor so zákonom a pre obchádzanie zákona absolútne neplatným právnym úkonom (bod 32 uznesenia okresného súdu).

50. Krajský súd na uvedenú námietku sťažovateľa a právne závery okresného súdu o absolútnej neplatnosti predmetných právnych úkonov vôbec neprihliadal a nijakým spôsobom na nich v odôvodnení napadnutého uznesenia nereagoval. Pritom absolútna neplatnosť právnych úkonov predstavovala jednu z kľúčových námietok sťažovateľa v tomto konaní.

51. Taktiež pokiaľ ide o otázku, či člen predstavenstva môže byť súčasne zamestnancom spoločnosti, krajský súd opäť ponechal bez povšimnutia námietku sťažovateľa, ktorú si okresný súd taktiež osvojil, a to, že pracovná náplň riaditeľa sa nesmie prekrývať s výkonom činnosti štatutárneho orgánu a člen predstavenstva pri výkone činností spadajúcich do rozsahu činnosti predstavenstva nemôže vystupovať ako zákonný zástupca v zmysle § 15 Obchodného zákonníka.

52. Okresný súd v otázke samotnej povahy splnomocnenia a poverenia ustálil, že v prípade týchto poverovacích dokumentov ide o dokumenty, ktoré majú fakticky i právne povahu generálneho plnomocnenia (bod 39 uznesenia okresného súdu). Krajský súd následne dospel k presne opačnému skutkovému záveru (bod 52 napadnutého

uznesenia) a túto zmenu nijakým spôsobom nevysvetlil, a to napriek tomu, že opäť ide o jednu z kľúčových námietok dôležitých pre rozhodnutie vo veci.

53. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia nad rámec už uvedeného poukázal na to, že okresný súd zamietol návrh sťažovateľa v časti týkajúcej sa dodatku č. 1 k pracovnej zmluve z 22. apríla 2015, pretože sťažovateľ tento dodatok okresnému súdu nepredložil. Podľa názoru krajského súdu nemá vzhľadom na uvedené zmysel nariadenie neodkladného opatrenia (iba) vo vzťahu k povereniu a dohode o splnomocnení z toho istého dňa, keďže z predložených listín je krajskému súdu zrejmé, že „*predmet činností, ktorým sa mal žalovaný [na základe poverenia, dohody o splnomocnení a dodatku č. 1 k pracovnej zmluve, pozn.] zaoberať je úplne totožný*“, a teda navrhované neodkladné opatrenie „*nezamedzuje konaniu žalovaného v predmetných činnostiach*“.

54. Jedným z ťažiskových bodov v argumentácii krajského súdu je teda neefektívnosť neodkladného opatrenia v sťažovateľom požadovanom rozsahu, a to z dvoch dôvodov. Po prvé, v dôsledku neodkladného opatrenia by mohol mať [REDAKOVANÉ] zakázané konať nielen ako splnomocnenec, ale aj ako riaditeľ PTH. Po druhé, naopak, neodkladné opatrenie by síce mohlo obmedziť oprávnenie [REDAKOVANÉ] konať na základe plnomocenstva, avšak by sa nedotklo oprávnenia, ktoré má daný člen predstavenstva ako riaditeľ PTH, teda oprávnenia konať v mene spoločnosti, ktoré vyplýva z jeho pracovnoprávnej pozície.

55. Ústavný súd dáva vo vzťahu k uvedenému do pozornosti skutočnosť, ktorú sám krajský súd spomína v napadnutom uznesení, a to, že poverenie a dohoda o splnomocnení obsahujú pracovnú náplň riaditeľa PTH, a teda pri prípadnom nariadení neodkladného opatrenia iba vo vzťahu k nim by pracovná náplň v nich opísaná nemohla byť riaditeľom [REDAKOVANÉ] vykonávaná. Sám krajský súd dokonca len o niekoľko riadkov ďalej argumentuje tým, že „*zamestnancovi [riaditeľovi PTH, pozn.] bolo [uznesením okresného súdu, pozn.] zakázané čokoľvek samostatne vykonávať, avšak pracovná pozícia zamestnanca - riaditeľa zostala zachovaná*“, čím krajský súd sám dostatočným spôsobom

spochybňuje svoju argumentáciu o nezamedzení konania v prípade nariadenia neodkladného opatrenia iba vo vzťahu k povereniu a dohode o splnomocnení.

56. Pokiaľ krajský súd odkázal aj na to, že samotné PTH sa nemohlo k neodkladnému opatreniu vyjadriť, ústavný súd dáva do pozornosti krajského súdu skutočnosť, že súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez výsluchu a vyjadrenia strán (§ 329 ods. 1 CSP), a teda aj bez vyjadrenia (v tomto prípade) tretej osoby. Ak mal krajský súd na mysli skutočnosť, že PTH sa nemohlo vyjadriť k veci pred krajským súdom ako súdom odvolacím v rámci podaného odvolania, ústavný súd konštatuje, že za PTH momentálne na základe namietaného poverenia a dohody o splnomocnení navonok a dovnútra koná sám [REDAKOVANÉ] ako predseda predstavenstva, riaditeľ a „jednoosobový štatutárny orgán“ v jednej osobe, ktorý mal v odvolaní proti uzneseniu okresného súdu dostatočný priestor vyjadriť všetky námietky k nariadenému neodkladnému opatreniu. Práve táto skutočnosť, že predseda predstavenstva PTH koná za PTH dovnútra aj navonok samostatne a podľa sťažovateľa v rozpore so stanovami spoločnosti, zápisom v obchodnom registri a zákonom, je predmetom sporu medzi ním a väčšinovým akcionárom, teda sťažovateľom.

57. Ústavný súd k námietke zúčastnenej osoby týkajúcej sa rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo 28/2017 z 26. júna 2018 a sp. zn. 3 Obdo 24/2018 z 15. októbra 2018 iba v krátkosti konštatuje, že označené rozhodnutia sa týkali použitia § 15 Obchodného zákonníka na splnomocnenie advokáta na zatupovanie v dovolacom konaní, nie rozhodovania o platnosti dodatku č. 1 k pracovnej zmluve, poverenia či dohody o splnomocnení, alebo vzťahu medzi predsedom predstavenstva a akcionárom, resp. aktívnej vecnej legitímácie akcionára na podanie návrhu na nariadenie predmetného neodkladného opatrenia.

58. Ústavný súd vzhľadom na už uvedené skutočnosti konštatuje, že sťažovateľ pred všeobecnými súdmi poskytol relevantné argumenty o ním tvrdenej absolútnej neplatnosti právneho úkonu a taktiež argumenty v prospech záveru, že na jeho strane

existuje naliehavý právny záujem, pričom tieto jeho argumenty si osvojil aj okresný súd vo svojom uznesení.

59. Právne závery krajského súdu opierajúce sa o neúčast' sťažovateľa na predmetných právnych úkonoch a z toho podľa názoru krajského súdu vyplývajúci nedostatok aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľa na podanie návrhu na nariadenie predmetného neodkladného opatrenia predstavujú vzhľadom na okolnosti daného prípadu prípad arbitrárnosti a svojvôle odôvodňujúci zásah ústavného súdu.

60. Ústavný súd preto rozhodol, že napadnutým uznesením, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

V.2 K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy napadnutým uznesením

61. Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, ústavný súd, odvolávajúc sa na svoju doterajšiu judikatúru (IV. ÚS 119/07, IV. ÚS 383/08), k tomu uvádza, že čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy majú charakter všeobecných ústavných princípov, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Označené články ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd nepovažuje za potrebné vysloviť porušenie týchto článkov ústavy vo výrokovej časti tohto nálezu (IV. ÚS 303/2010, IV. ÚS 308/2011, IV. ÚS 150/2018; podobne aj II. ÚS 541/2011, II. ÚS 382/2018).

62. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

VI. Obiter dictum

63. Ústavný súd vzhľadom na právne i skutkové závery krajského súdu vyjadrené v napadnutom uznesení, ako aj na konečnosť napadnutého uznesenia vo vzťahu k riešeniu vzniknutej situácie (pozri body 27 a 44 tohto nálezu) považuje za potrebné bližšie sa vyjadriť aj k niektorým hmotnoprávnym otázkam, ktorých vyriešenie je nevyhnutným predpokladom správneho a spravodlivého rozhodnutia v tejto veci.

VI.1 K aktívnej vecnej legitímácii akcionára na podanie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia proti členovi predstavenstva

64. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na to, že na označenie stavu vyplývajúceho z hmotného práva, keď je jeden účastník subjektom práva a účastník na opačnej procesnej strane subjektom povinnosti, ktoré sú predmetom konania, sa v civilnom procesnom práve používa pojem vecná legitímácia. Z hľadiska posúdenia vecnej legitímácie nie je rozhodujúce, či a na základe čoho sa určitá fyzická osoba alebo právnická osoba len subjektívne cíti byť účastníkom určitého hmotno-právneho vzťahu, ale vždy iba to, či účastníkom objektívne je, alebo nie je. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia (žalobca), nie je nositeľom toho hmotno-právneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide; o nedostatok pasívnej vecnej legitímácie ide, naopak, vtedy, ak ten, o kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotno-právnej povinnosti (žalovaný), nie je nositeľom hmotno-právnej povinnosti, o ktorú v konaní ide (napr. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 192/2004 z 1. júla 2008; tiež III. ÚS 473/2017, III. ÚS 191/2018).

65. Sťažovateľ v konaní pred všeobecnými súdmi i v konaní o tejto ústavnej sťažnosti správne poukazuje na to, že svoju legitímáciu na podanie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia neodvodzoval od účasti na predmetných právnych úkonoch urobených medzi PTH a [REDAKOVANÉ], ktorý je súčasne predsedom predstavenstva PTH a riaditeľom PTH, ale všeobecne z viacerých ustanovení Obchodného

zákonníka. K tomuto sťažovateľ v podrobnosti s odkazom na Obchodný zákonník poukazuje na to, že členov predstavenstva volia akcionári (a teda aj samotný sťažovateľ ako väčšinový akcionár) na valnom zhromaždení, že členovia predstavenstva sú povinní vykonávať svoju pôsobnosť s náležitou starostlivosťou, ktorá zahŕňa povinnosť vykonávať ju s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami spoločnosti a všetkých jej akcionárov, a že pri výkone svojej pôsobnosti nesmú členovia predstavenstva uprednostňovať svoje záujmy, záujmy len niektorých akcionárov alebo záujmy tretích osôb pred záujmami spoločnosti.

66. Ústavný súd konštatuje, že v prípade, ak má akcionár podozrenie, že predstavenstvo, resp. niektorí z jeho členov pri výkone svojej funkcie nedodržiavajú alebo obchádzajú zákon, konajú v zjavnom rozpore so stanovami spoločnosti, a tým v konečnom dôsledku obchádzajú alebo nerešpektujú vôľu akcionára alebo akcionárov, má možnosť danú situáciu riešiť v rámci spoločnosti na valnom zhromaždení tak, ako na to poukázal krajský súd, a v prípade neúspechu tejto možnosti podľa ústavného súdu nič nebráni akcionárovi hľadať riešenie tejto situácie prostredníctvom návrhu podaného na všeobecnom súde.

67. Z okolností prípadu je zrejmé, že všetky pokusy o vyriešenie situácie na úrovni PTH, jeho akcionárov a valného zhromaždenia zlyhali. V zmysle stanov PTH rozhoduje valné zhromaždenie 2/3 väčšinou všetkých hlasov akcionárov, a teda sťažovateľ ako väčšinový vlastník s 51 % podielom nemohol a nemôže sám situáciu vyriešiť v rámci valného zhromaždenia tak, ako mu to krajský súd odporúča. Sťažovateľ v konaní pred všeobecnými súdmi jasne poukázal na skutočnosť, že predseda predstavenstva, ktorý v konečnom dôsledku koná za PTH samostatne, je v zmysle stanov nominantom menšinového akcionára a že bez spolupráce menšinového akcionára danú situáciu vyriešiť nemôže.

68. Akcionárovi (sťažovateľovi), ktorý sa v takejto situácii domnieva, že predstavenstvo alebo niektorí z jeho členov konajú v rozpore so stanovami, zápisom

v obchodnom registri a so zákonom, tak ostáva už iba možnosť vyriešiť daný problém prostredníctvom súdu, o čo sa sťažovateľ napokon aj pokúsil.

69. Obchodný zákonník pritom výslovne priznáva akcionárovi prostriedky právnej ochrany priamo proti členom predstavenstva, najmä vtedy, ak ich obchodná spoločnosť proti nim neuplatňuje. Akcionár môže v zmysle § 182 ods. 2 a 3 Obchodného zákonníka uplatniť nárok spoločnosti na náhradu škody proti členovi predstavenstva *ex post* – teda po tom, ako sa škodlivá činnosť člena predstavenstva prejaví. Motiváciou k podaniu tejto žaloby je ochrany hodný záujem akcionára o kompenzáciu zníženia hodnoty jeho účasti na spoločnosti. Škoda, ktorú utrpel akcionár v podobe zníženia hodnoty jeho účasti na spoločnosti, je reflexiou (odrazom či prejavom) škody, ktorú utrpela samotná spoločnosť, a preto ju nemôže akcionár uplatňovať vo vlastnom mene. Nárok na náhradu škody, ktorú utrpela spoločnosť, uplatňuje akcionár v zmysle § 182 ods. 2 Obchodného zákonníka ako zástupca spoločnosti a v jej mene (tzv. akcionárska žaloba, *actio pro socio*). Ak člen orgánu škodu spoločnosti nahradí, prejaví sa táto náhrada aj vo zvýšení hodnoty akcie akcionára. Avšak v prípade, ak by konanie členov predstavenstva malo spôsobiť škodu priamo akcionárom, a nie akciovej spoločnosti, uplatňuje si ju akcionár vo vlastnom mene a ako vlastný hmotnoprávny nárok (priama škoda). Nie je preto vylúčené, aby bol aj akcionár osobou, ktorá môže mať právne relevantné postavenie vo vzťahu k členovi predstavenstva.

70. Obchodný zákonník však mlčí, pokiaľ ide o možnosť akcionára uplatniť prostriedky neodkladnej, resp. preventívnej právnej ochrany priamo proti členom predstavenstva. Uvedená prípustnosť uplatnenia náhrady škody akcionárom v mene spoločnosti proti členovi predstavenstva, ale aj možnosť akcionára uplatniť vlastný nárok na náhradu priamej škody proti členovi predstavenstva však indikujú, že zákonodarca nemal úmysel vylúčiť akcionára z možnosti uplatniť určité právo (či už svoje vlastné, alebo právo spoločnosti) priamo proti členovi predstavenstva. Absencia priameho hmotnoprávneho vzťahu medzi členom predstavenstva a akcionárom týmto prostriedkom následnej právnej ochrany vo veci samej nebráni, a preto niet dôvodu bez ďalšieho úplne vylúčiť možnosť akcionára uplatniť priamo proti členovi predstavenstva aj prostriedky predbežnej

(neodkladnej) právnej ochrany za splnenia predpokladov upravených v Civilnom sporovom poriadku, najmä potreby bezodkladne upraviť pomery. Posúdenie splnenia podmienok, za ktorých tak akcionár môže urobiť vo vlastnom mene alebo v mene obchodnej spoločnosti, či posúdenie toho, do akej miery je možnosť podať návrh na nariadenie neodkladného opatrenia podmienená určitým postupom akcionára na valnom zhromaždení, je úlohou všeobecných súdov. Záver krajského súdu však pôsobí v tomto kontexte príliš paušalizujúco.

71. Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že už aj rozhodovacia činnosť všeobecných súdov potvrdzuje, že spoločník spoločnosti s ručením obmedzeným by mohol mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmlúv, ktoré uzavrela spoločnosť a ktoré môžu mať nepriaznivý vplyv na hodnotu jeho obchodného podielu (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 222/2001 z 5. apríla 2002). Je však úlohou všeobecných súdov posúdiť udržateľnosť týchto záverov za súčasnej právnej úpravy a ich dôsledky na možnosť akcionára navrhnúť nariadenie neodkladného opatrenia proti členovi predstavenstva.

72. Zohľadňujúc všetky uvedené skutočnosti, je preto potrebné paušálne konštatovanie krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľ nebol účastníkom právneho úkonu, a teda nie je aktívne vecne legitimovaný na podanie predmetného návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, považovať za prípad krajného formalizmu a svojvôle. Sťažovateľ pred všeobecnými súdmi dostatočným a zrozumiteľným spôsobom zdôvodnil existenciu svojej aktívnej vecnej legitimácie, ktorú navyše podporil odkazom na judikatúru slovenských i českých súdov i odkazom na odbornú literatúru. Úlohou krajského súdu preto bolo reagovať priamo na túto jeho argumentáciu, nie paušálne odkázať na niečo (na jeho neúčast' na právnom úkone), čo sťažovateľ v skutočnosti ani netvrdil, resp. z čoho túto svoju aktívnu vecnú legitimáciu neodvodzoval.

73. Ústavný súd sa v nadväznosti na uvedené domnieva, že nemožno prihliadať na síce rozumnú, avšak na daný prípad kvôli jeho konkrétnym okolnostiam príliš paušalizujúco pôsobiacu námietku, ktorá spočíva v tom, že v prípade nariadenia

predmetného neodkladného opatrenia by ktorýkoľvek akcionár mohol žiadať, aby všeobecný súd neodkladným opatrením uložil povinnosť fyzickej osobe, ktorá so spoločnosťou uzatvorila zmluvu, a pritom by stačilo, aby uviedol, že mu, resp. spoločnosti môže byť spôsobená škoda či ujma. Takto by akcionár podľa názoru krajského súdu v podstate obišiel uplatnenie svojich práv na valnom zhromaždení.

74. Ústavný súd vníma obavy krajského súdu pred možným zneužitím návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a obchádzaním procesov pri uplatňovaní práv akcionára prostredníctvom valného zhromaždenia. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že súd rozhodujúci o nariadení neodkladného opatrenia pri posudzovaní potreby bezodkladne upraviť pomery (§ 325 ods. 1 CSP) posudzuje aj možný zneužívajúci či šikanózný charakter návrhu na jeho nariadenie.

75. V prvom rade a predovšetkým ústavný súd v tomto smere konštatuje, že krajský súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia nijakým relevantným spôsobom nevysporiadal s presvedčivým záverom okresného súdu, že v danej veci ide v prípade poverenia a dohody o splnomocnení o absolútne neplatné právne úkony pre ich rozpor so zákonom (k tomuto tiež pozri *obiter dictum* vo veci sp. zn. III. ÚS 353/2012, ako aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 1082/2005 z 24. apríla 2007 uverejnený v Sbírcе soudních rozhodnutí a stanovisek pod číslom R 17/2008 a na neho nadväzujúci rozsudok sp. zn. 32 Cdo 4133/2009 z 25. januára 2011). V prípade absolútne neplatných právnych úkonov by už na prvý pohľad nemohla obstať argumentácia krajského súdu o absencii aktívnej legitímácie sťažovateľa kvôli jeho neúčasti na sporných právnych úkonoch, keďže absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (R 39/1998), na absolútnu neplatnosť prihliadajú súdy a iné orgány aplikácie práva z úradnej povinnosti, pôsobí proti každému a môže sa jej dovolávať ktokoľvek, a teda (okrem iných) aj sťažovateľ. Samotné deklaratórne určenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu v súdnom konaní však predpokladá naliehavý právny záujem na takomto určení, inak by súd takejto žalobe nemohol vyhovieť.

76. Ústavný súd dáva do pozornosti krajského súdu skutočnosť, že vo veci sťažovateľa ide o väčšinového akcionára, ktorý sa domáha uloženia povinnosti konkrétnej fyzickej osobe – predsedovi predstavenstva, riaditeľovi a „jednoosobovému štatutárnemu orgánu spoločnosti“ v jednej osobe, aby táto nemohla konať v rozpore so stanovami tejto spoločnosti, zápisom v obchodnom registri a so zákonom (§ 13 ods. 1 Obchodného zákonníka a § 20 ods. 1 a § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov). Táto osoba tak podľa všetkého opakovane konala a presadzovanie práv väčšinového akcionára cez valné zhromaždenie pritom preukázateľne zlyhalo.

77. Ústavný súd zdôrazňuje, že úlohou krajského súdu nie je rozhodovať (do budúca) o iných veciach s viac či menej podobnými skutkovými okolnosťami, ale vzhľadom na konkrétne skutkové okolnosti rozhodnúť vo veci, ktorá mu je predložená na rozhodnutie. Úvahy krajského súdu o možných situáciách, v ktorých by sa akcionári dožadovali uloženia povinnosti fyzickej osobe, ktorá so spoločnosťou uzatvorila zmluvu, a pritom by stačilo, aby uviedli, že im, resp. spoločnosti môže byť spôsobená škoda či ujma, akokoľvek sú podnetné, sú preto pre rozhodnutie v tejto veci nerelevantné.

VI.2 K vymedzeniu rozsahu splnomocnenia

78. Ústavný súd považuje za potrebné vyjadriť sa aj k ďalším právnym záverom krajského súdu.

79. Podľa názoru krajského súdu bol žalovaný na základe dohody o splnomocnení splnomocnený na samostatné riadenie, zastupovanie a podpisovanie za splnomocniteľa navonok, ako aj dovnútra v činnostiach, ktoré sú tam presne špecifikované.

80. Z predložených dokumentov je ústavnému súdu zrejmé, že výpočet činností v poverovacích dokumentoch je demonštratívny („samostatne konal a podpisoval za spoločnosť navonok ako aj dovnútra, a to najmä, nie však výlučne“; „splnomocniteľ udeľuje splnomocnenie na samostatné riadenie, zastupovanie a podpisovanie za splnomocniteľa navonok ako aj dovnútra... najmä v týchto oblastiach“), preto je už

na prvý pohľad celkom zrejmé, že tento záver krajského súdu (presne špecifikovaný rozsah splnomocnenia) vôbec nekorešponduje so zisteným skutkovým stavom. Navyše, ako to už bolo uvedené, na túto skutočnosť už výslovne poukázal okresný súd vo svojom rozhodnutí a krajský súd bez akejkoľvek právnej analýzy dospel k opačnému záveru, a to opäť v jednej z rozhodujúcich okolností tejto veci.

81. Ústavný súd, nadväzujúc na závery svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 242/07, IV. ÚS 15/2014), dopĺňa, že sankcia neplatnosti právneho úkonu je civilnoprávnou sankciou *ultima ratio*, ktorá má miesto tam, kde ochrany hodné záujmy právnej istoty, verejnosti alebo účastníkov právnych vzťahov vyžadujú, aby bol právny úkon považovaný za neplatný. Aj všeobecné splnomocnenie tak môže byť sankcionované neplatnosťou, ak je daný určitý zákonom predpokladaný dôvod neplatnosti. Tým môže byť okrem porušenia zákonného zákazu aj skutočné – nie len potenciálne – obchádzanie konkrétneho zákonného zákazu.

VI.3 Porušenie pravidla štyroch očí

82. V konaní pred všeobecným súdom zohrávala úlohu otázka porušenia pravidla štyroch očí – teda situácia, keď spoločne oprávnení členovia predstavenstva poveria (splnomocnia) jedného z nich, aby v mene spoločnosti konal navonok samostatne. Oproti situácii predpokladanej stanovami (požiadavka, aby konali vždy dvaja členovia predstavenstva spoločne) sa má dosiahnuť stav, keď v mene spoločnosti koná len jeden člen predstavenstva samostatne, a to len na základe vôle členov predstavenstva a bez ohľadu na vôľu akcionárov vyjadrenú v stanovách.

83. Ústavný súd sa už mal možnosť vyjadriť k prípustnosti plnomocenstiev, ktoré obchádzajú tzv. pravidlo štyroch očí. Ústavný súd vyslovil svoje pochybnosti o platnosti stavu, keď v prípade zakladateľskou listinou zakotveného spoločného konania všetkých (dvoch) konateľov jeden konateľ splnomocní iného konateľa na svoje zastupovanie pri všetkých úkonoch spojených s funkciou konateľa, totiž neguje (obchádza) vôľu spoločníka vyjadrenú v zakladateľskej listine, a tým obchádza aj zákon, ktorý práve

spoločníkovi (spoločníkom) zveruje určenie spôsobu konania konateľov v mene spoločnosti. Vôľou spoločníka prejavenu v zakladateľskej listine bolo totiž bezvýnimočné spoločné konanie vždy všetkých konateľov spoločnosti. Ak by spoločník chcel prejaviť svoju vôľu, aby v mene spoločnosti konali konatelia samostatne, prejavil by túto svoju vôľu v zakladateľskej listine a následne by sa táto vôľa spoločníka prejavila aj zápisom do obchodného registra (I. ÚS 198/09). *Mutadis mutandis* vyslovuje ústavný súd rovnakú pochybnosť aj vo vzťahu k splnomocneniu udelenému členovi predstavenstva v akciovej spoločnosti. V uvedenom uznesení ústavný súd už uviedol, že je úlohou všeobecných súdov ústavne korektne posúdiť platnosť plnomocnenstiev porušujúcich pravidlo štyroch očí. Krajský súd však tejto požiadavke nevyhovel.

84. V tomto kontexte pôsobí logický a presvedčivý právny názor prezentovaný sťažovateľom, že ak stanovy spoločnosti určujú, že jej menom musia konať spoločne najmenej dvaja členovia predstavenstva, a zakladajú teda pre každý úkon, ktorý predstavenstvo urobí v mene spoločnosti, povinnosť vzájomnej kontroly a zodpovednosti najmenej dvoch členov predstavenstva, nemožno takúto kontrolu a zodpovednosť vylúčiť tým, že dvaja členovia predstavenstva udedia generálnu plnú moc jednému z nich. Takýto postup by bol v rozpore s právnou úpravou konania štatutárnych orgánov spoločnosti v zákone a v stanovách spoločnosti. To platí o to viac, ak jednou z osôb konajúcich pri udelení „plnej moci“ v mene predstavenstva je sám „splnomocnený“ člen predstavenstva (pozri už citovaný rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 1082/2005).

85. Ústavný súd k uvedenému dopĺňa, že ak by akcionári spoločnosti skutočne chceli, aby v jej mene konal samostatne jeden člen predstavenstva (napr. jeho predseda), boli by takýto spôsob konania v mene spoločnosti upravili v stanovách. Avšak ak stanovy určujú, že v mene spoločnosti koná predseda predstavenstva spoločne s ďalším členom predstavenstva, samostatné konanie jedného z nich na základe akéhokoľvek generálneho poverenia či splnomocnenia predstavuje zjavné obchádzanie vôle akcionárov, stanov spoločnosti a v neposlednom rade zákona. K rovnakému záveru dochádza aj časť doktríny

(CSACH, K. In: OVEČKOVÁ, O. a kol. *Obchodný zákonník. Veľký komentár. I. zväzok*. Bratislava : Wolters Kluwer s. r. o., 2017, s. 186 – 187.).

86. Takéto splnomocnenie alebo poverenie dané len jednému členovi predstavenstva je neprípustné tam, kde sa obchádza vôľa akcionárov vyjadrená v stanovách, aby o veciach spoločnosti rozhodovali určité osoby ako kolektívny štatutárny orgán. Limitom sú najmä prípady, kde niet dôvodu na takúto ochranu pred konaním individuálneho zástupcu (napríklad ak je vôľa spoločnosti už riadne vytvorená kolektívnym orgánom a konkrétny člen predstavenstva je splnomocnený len na jej prejav navonok).

VI.4 K zákazu vykonávania pracovnej pozície

87. Nad rámec už uvedeného (pozri body 50 až 52 tohto nálezu) ústavný súd považuje za potrebné doplniť ešte niekoľko úvah aj k otázke zákazu vykonávania pracovnej pozície.

88. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že zákaz obchádzania pravidla štyroch očí sa logicky musí vzťahovať aj na prípady takých iných poverení (vrátane pracovnoprávných), ktoré majú obdobné účinky ako inak neprípustné udelenie splnomocnenia a sú udelené tými istými osobami.

89. Ak krajský súd argumentuje tým, že v prípade nariadenia neodkladného opatrenia by sa predsedovi predstavenstva zakázalo vykonávať pracovnú pozíciu riaditeľa spoločnosti, ústavný súd opäť poukazuje na formalistický výklad príslušných podústavných noriem krajským súdom. Sťažovateľ sa návrhom na vydanie neodkladného opatrenia domáhal toho, aby predseda predstavenstva nekonal samostatne v rozpore so stanovami, zápisom v obchodnom registri a so zákonom. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia nie je zrejmé, ako takúto podľa ústavného súdu dôvodnú a racionálnu požiadavku sťažovateľa môže prevážiť prípadná skutočnosť, že by sa nariadením neodkladného opatrenia [REDAKOVANÉ] zakázalo vykonávať náplň práce riaditeľa spoločnosti PTH v rozsahu sporných právnych úkonov, navyše v situácii, kde podľa všetkého on sám túto

pracovnú pozíciu vytvoril a následne obsadil. Z uvedeného by potom vyplývalo, že individuálny záujem [REDACTED] byť riaditeľom spoločnosti PTH preváži právne a ekonomické záujmy (väčšinového) akcionára, čo už na prvý pohľad možno považovať za nelogický a svojvoľný právny názor. Navyše, ústavný súd osobitne zdôrazňuje, že nič nebráni tomu, aby spoločnosť PTH svojmu riaditeľovi určila novú pracovnú náplň, ktorá nebude v rozpore so zákonom.

90. Ústavný súd pripomína, že akékoľvek ústavno-konformné úvahy o rozsahu oprávnení či súvzťažnosti pracovnoprávneho a obchodnoprávneho vzťahu medzi [REDACTED] (ako riaditeľom a predsedom predstavenstva) na jednej strane a PTH na strane druhej nesmú opomenúť riešenie problematiky súbehu pracovnoprávneho a obchodnoprávneho režimu pri obchodnom vedení spoločností, teda pri výkone činností vyhradených členom štatutárneho orgánu. Je úlohou všeobecných súdov posúdiť, do akej miery sa činnosť, ktorá je predmetom pracovnoprávneho vzťahu, prekrýva s činnosťou, ktorú má daná osoba vykonávať výlučne v obchodnoprávnom vzťahu, a vyvodiť z toho právne závery.

91. Nie bez významu je vo vzťahu k uvedenému aj skutočnosť, ktorá bola krajskému súdu zo súdneho spisu dobre známa, a to, že sťažovateľ k tejto pracovnej zmluve a jej dodatku nemal prístup a že sa vydania akýchkoľvek dokumentov PTH musel domáhať prostredníctvom súdu (uznesenie Okresného súdu Prievidza sp. zn. 14 Cb 9/2017 z 9. mája 2017 o nariadení neodkladného opatrenia v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 16 Cob 259/2017 z 5. septembra 2017 a uznesenie Okresného súdu Prievidza sp. zn. 4 Cb 8/2017 z 2. mája 2017 o nariadení neodkladného opatrenia v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 16 Cob 232/2017 zo 4. septembra 2017). Navyše, krajskému súdu už boli táto pracovná zmluva i jej dodatok predložené žalovaným.

VII.

Zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie

92. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

93. Podľa čl. 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

94. Podľa čl. 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

95. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, napadnuté uznesenie krajského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

96. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal

rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

97. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

98. Úlohou krajského súdu pri jeho opätovnom rozhodovaní bude nielen dôkladne sa zaoberať tvrdeniami sťažovateľa, právnymi závermi okresného súdu, ale aj opätovne vo veci rozhodnúť majúci na zreteli závery ústavného súdu vyjadrené v tomto náleze.

VIII.

Trovy konania

99. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti požiadal ústavný súd o priznanie náhrady trov konania.

100. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

101. Pri rozhodovaní o priznaní náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorého výpočtovým základom pre účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka, ak odsek 4 neustanovuje inak.

102. Podľa zoznamu daňových subjektov registrovaných pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) vedeného Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky je advokát sťažovateľ a daňovým subjektom registrovaným pre DPH (IČ DPH SK2120377644).

103. Ústavný súd preto v súlade s príslušnými ustanoveniami vyhlášky priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 806,01 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2018 v sume po 153,50 € za jeden úkon a dva režijné paušály v sume po 9,21 € za jeden paušál a za dva úkony právnej služby (stanovisko k vyjadreniam krajského súdu a zúčastnenej osoby, účasť na verejnom ústnom pojednávaní) vykonané v roku 2019 v sume po 163,33 € za jeden úkon a dva režijné paušály v sume po 9,80 € za jeden paušál, to celé zvýšené o DPH (bod 3 výroku nálezu).

104. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. novembra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu